

RESTAURÁTORSKÁ ZPRÁVA

Socha sv. Floriána

Akademie výtvarných umění v Praze
Ateliér restaurování výtvarných děl malířských
a polychromované plastiky
škola doc. Adama Pokorného

2022

avu

ZÁKLADNÍ ÚDAJE:

Název:	Socha sv. Floriána
Autor:	neznámý
Datace:	kolem 1510
Rozměry:	výška - 101 cm šířka - 44 cm hloubka - 16 cm
Technika:	polychromovaná dřevořezba
Majitel:	Národní galerie
Inv. číslo:	P 5497
Datum převzetí:	28.2.2022
Vedoucí pedagog:	doc MgA. Adam Pokorný, Ph.D.
Odborný dohled:	Akad. mal. Markéta Pavlíková, Ph.D.
Laboratorní průzkum:	Chemicko-technologická laboratoř Národní galerie Praha: Lenka Lopatková, Ing. Karolína Hricková, Ing. Radka Šefců
Restaurátorský zásah provedla:	Marie Knapová, studentka, atelieru Restaurování výtvarných děl malířských a polychromované plastiky
V Praze dne:	

NÁVRH RESTAUROVÁNÍ:

- vstupní a průběžná fotodokumentace
- restaurátorský průzkum optickými metodami (VIS, UV, X- ray, IR, IR falešná barevnost)
- zajištění uvolněné polychromie - prekonsolidace
- odstranění plísní
- laboratorní průzkum (mikroskopie, dendrologie)
- Stratigrafická sondáž
- průběžná konsolidace barevné vrstvy
- snímání povrchových nečistot
- Ztenčení laků či snímání nepůvodních vrstev
- Doplnky, dořezby
- Tmelení
- Retušování
- Ošetření proti dřevokaznému hmyzu
- Závěrečná ochranná laková vrstva

POPIS DÍLA:

Polychromovaná socha zpodobňuje svatého Floriána. Legenda praví, že zázračně uhasil plameny hořící budovy, či celého města jediným vědrem vody. Je proto vzýván jako ochránce proti požáru. Kult sv. Floriána je rozšířen a oblíbený především v Rakousku a Bavorsku, ale málokdy se objevuje v Itálii. Je zobrazován jako římský voják či středověký rytíř, někdy nese korouhev s křížem nebo mlýnský kámen, nebo drží vědro vody či džbán a lije vodu na hořící dům.

Tento svatý stojí v kontrapostu mající váhu na pravé noze. Je oblečen do brnění a pláště. Na hlavě má čelenku, která je charakteristická pro pozdní gotiku. V ruce drží vědro s vodou a hasí s ním hořící dům.

Socha je poloreliéfní a polychromovaná jen z pohledové strany (v ohybech pláště se nachází jen křídová vrstva) z toho lze vyvodit, že byla zřejmě součástí retáblu. Svatý Florián byl často zobrazován společně se sv. Jiřím. Analogií může být dodnes dochovaný retabl z Dominikánského kláštera ve Friesachu. Socha byla ve sbírkách Františka Ferdinanda D'Este na Konopišti.

Vyřezána je z jednoho kusu *lipového dřeva*, levá ruka je vložena? Socha stojí na podstavci který

STAV DÍLA PŘED RESTAUROVÁNÍM

Socha je znečištěna povrchovými nečistotami a prachovými deposity. Lakové vrstvy jsou ztmavlé. Nejvíce je to znát v části inkarnátů.

Na polychromii sochy je patrné několik vrstev. Spodní vrstva inkarnátu se jeví mnohem více narůžověle. V defektu oka se objevuje jasná modrá. Hnědé vlasy se z defektů zdají původně světlejší, možné je i zlacení. Čelenka byla dříve opatřena tmavším bolusem, na který bylo nanášeno zlato či stříbro. Později byl znovu nanášen křídový nátěr, bolus se zlatem/stříbrem.

Polychromie drapérie Polychromie je místy uvolněná. Nejrizikovější se jeví vnitřní strana pravé ruky, kdy je barevná vrstva opadaná až na křídový podklad. Jinak se zdá, že barevné vrstvy odděluje ranní barevné vrstvy drapérie jsou zdegrovány, použité kovy zoxidovaly. Možnou příčinou byla nedostatečná izolace či použití levnějších nápodob zlacení. Zjemnělé krakely v partii brnění dokazují, že socha byla dříve upravovaná "umývána".

Je zřejmé, že původně světec držel v levé ruce kopí či korouhev. Vlivem nevhodného zacházení s dílem došlo k vylovení rukávu v místě, kde se spojuje s levou rukou. Dále můžeme sledovat, že se na různých partiích odlomily menší části, z nich nejzásadnější je chybějící malíček.

Na soše se nacházejí praskliny, vysychavého charakteru. Na podstavci a na plášti je prasklina vyložena špánou, která se jeví původním rázem. Některé místa jsou zpevněny plátnem.

Na hořícím domě je tužkou napsáno 1. 6950

Socha jeví známky dřívější konsolidace, na některých partiích se nachází adhezivum voskového charakteru.

fotografie ze předu v denním rozptýleném světle

fotografie ze předu v bočním razantním osvětlení

fotografie z boku v denním rozptýleném světle

fotografie z boku v bočním razantním osvětlení

fotografie ze zadu v denním rozptýleném světle

fotografie ze zadu v bočním razantním osvětlení

fotografie ze zadu v bočním razantním osvětlení

fotografie z boku v denním rozptýleném světle

fotografie z boku v bočním razantním osvětlení

fotografie ze shora v denním světle

fotografie zespoda v rozptýleném světle

fotografie ze předu v UV luminescenci

fotografie z boku v UV luminescenci

fotografie ze zadu v UV luminescenci

fotografie z boku v UV luminescenci

snímek RTG zepředu

snímek RTG z boku

fotografie zepředu ve falešné barevnosti

fotografie ze zadu ve falešné barevnosti

fotografie z boku ve falešné barevnosti

fotografie zepředu v IR reflektografii

fotografie z boku v IR reflektografii

fotografie ze zadu v IR reflektografii

fotografie z boku v IR reflektografii

detaily v rozptýleném světle

detaily hlavy v rozptýleném světle a UV luminescenci
- nestejnoměrně zachované vstvy inkarnátu s nečistotami

detaily rukou v rozptýleném světle
- pravé ruce chybí malíček a je vylomena v místě spoje

detail domku v rozptýleném světle

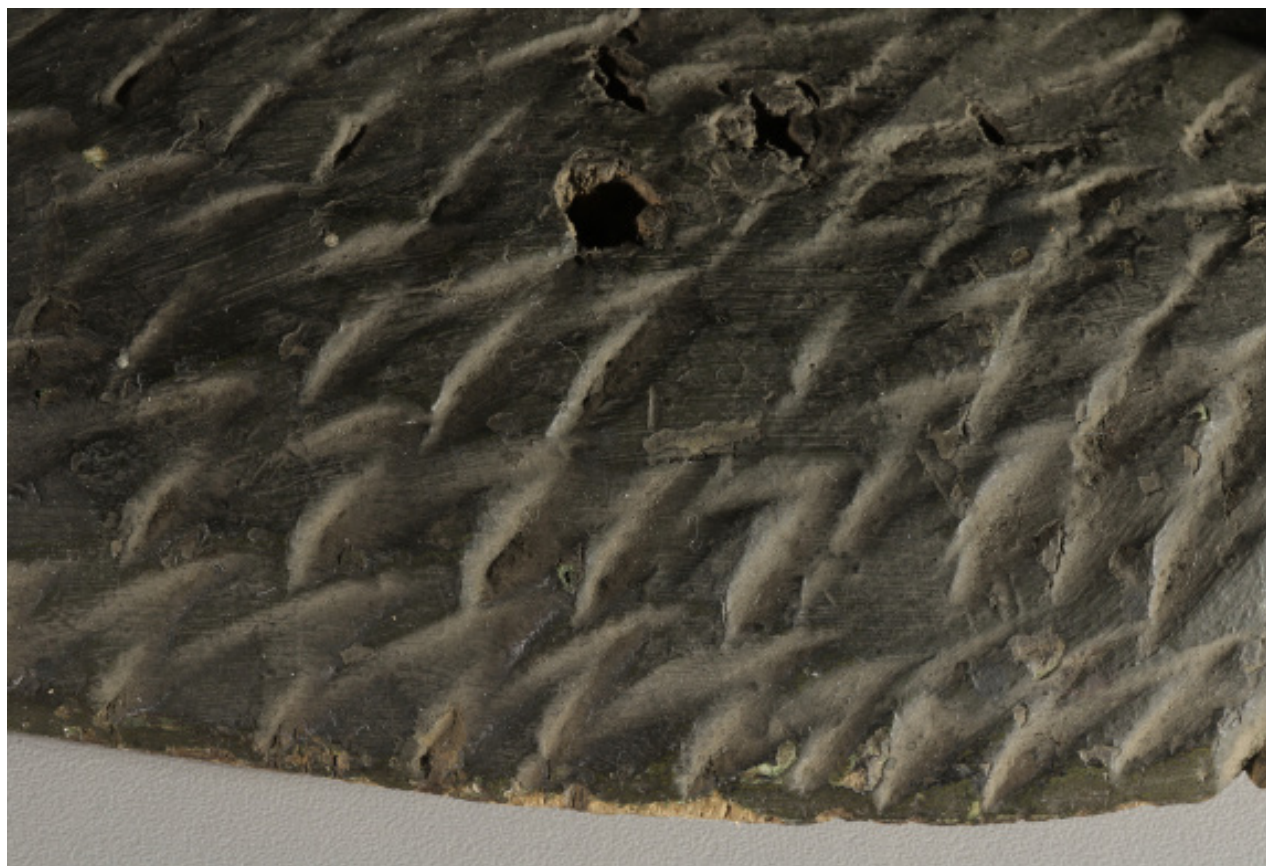

detail domku v UV luminescenci
- ztráta barevné vstvy

1

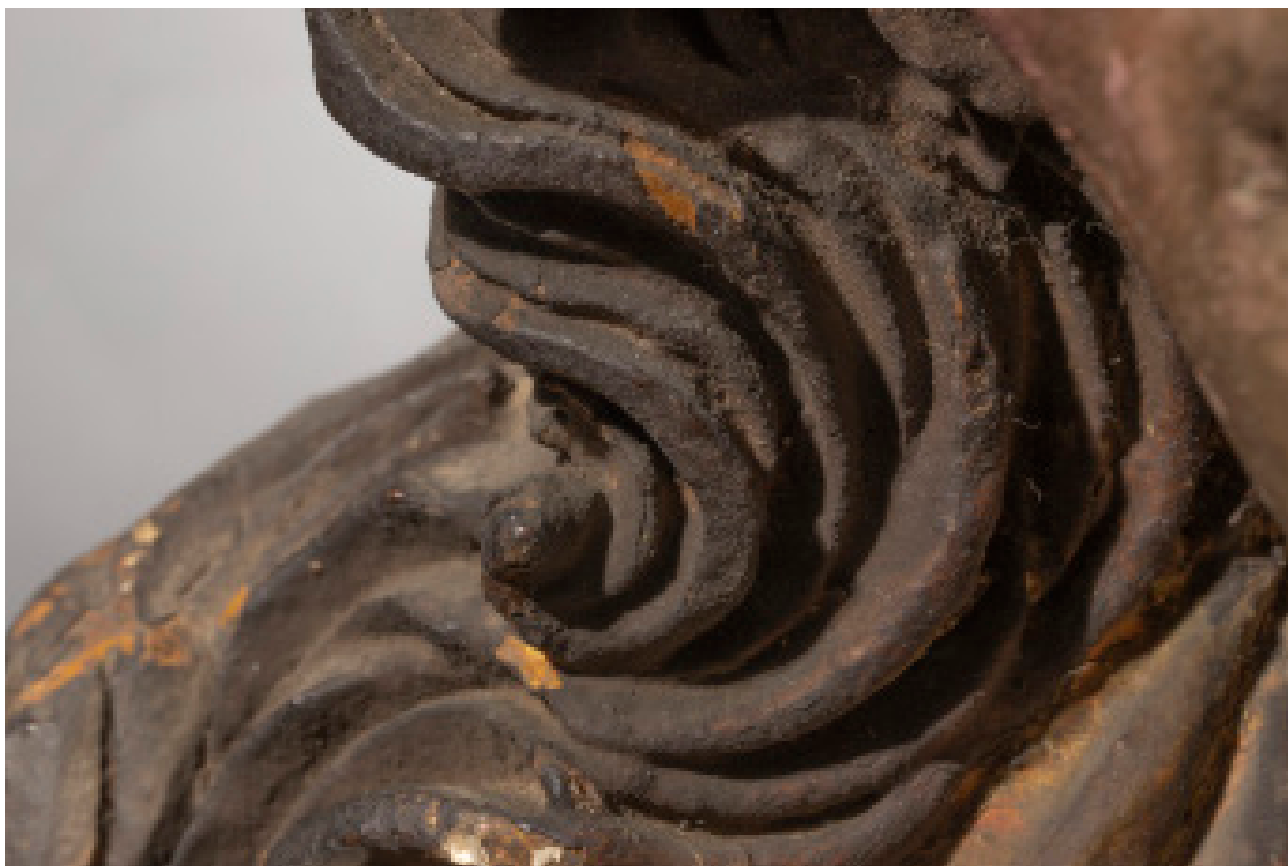

2

fotografie v bočním razantním osvětlení
-různé způsoby řezby

3

4

fotografie v bočním razantním osvětlení
-řezba vlasů

fotografie v rozptýleném světle
- detaily čelenky a tváře

5

6

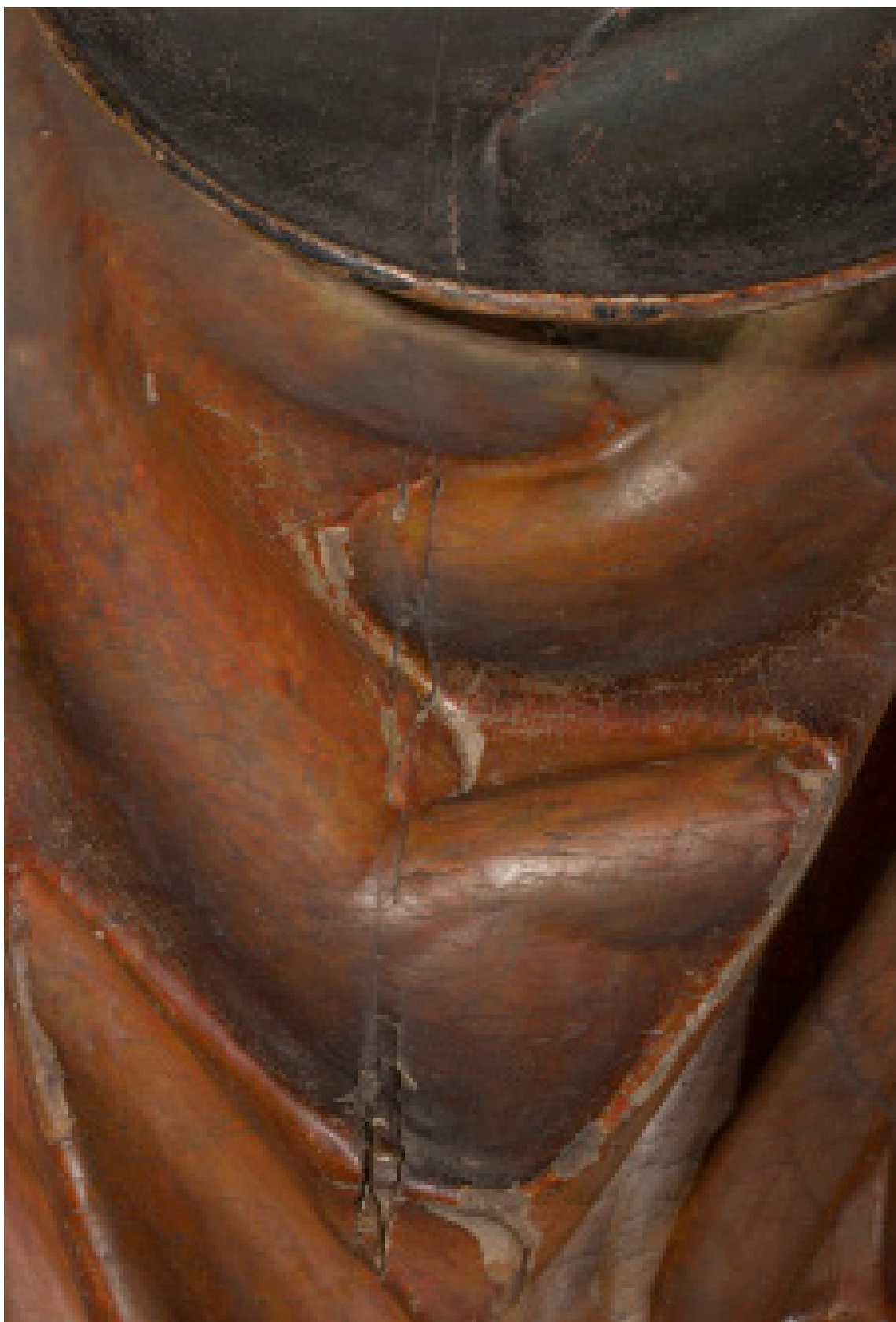

fotografie v rozptýleném světle
- detaily oka a úst

7

fotografie v bočním razntním osvětlení
- detail původního vyložení praskliny a otvoru po zajištění sochy v prostoru

8

fotografie v rozptýleném světle
- detail původního vyložení praskliny

9

10

fotografie v bočním raztním osvětlení
- detaily plátna pravděpodobně původního zpevňujícího prvku

11

fotografie v rozptýleném světle
- detail chybějícího malíčku

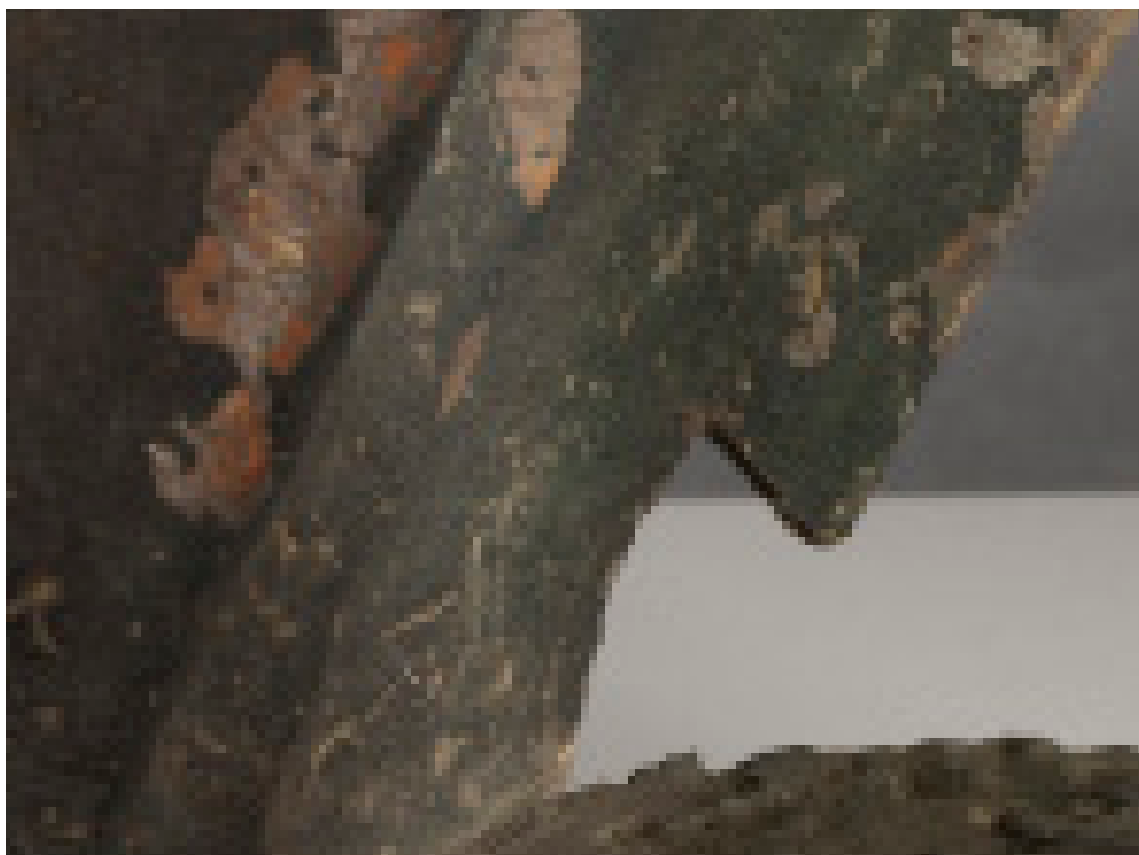
12

fotografie v rozptýleném světle
- detail vylomeného spoje ruku ze zpevňujícím prvkem (plátnem)

12

13

fotografie v rozptýleném světle
- detaily vylomených částí

14

fotografie v rozptýleném světle
- detail ztráty barevné vrstvy odhalující zbytky červené polychromie

15

fotografie v rozptýleném světle
- detail ztráty barevné vrstvy

16

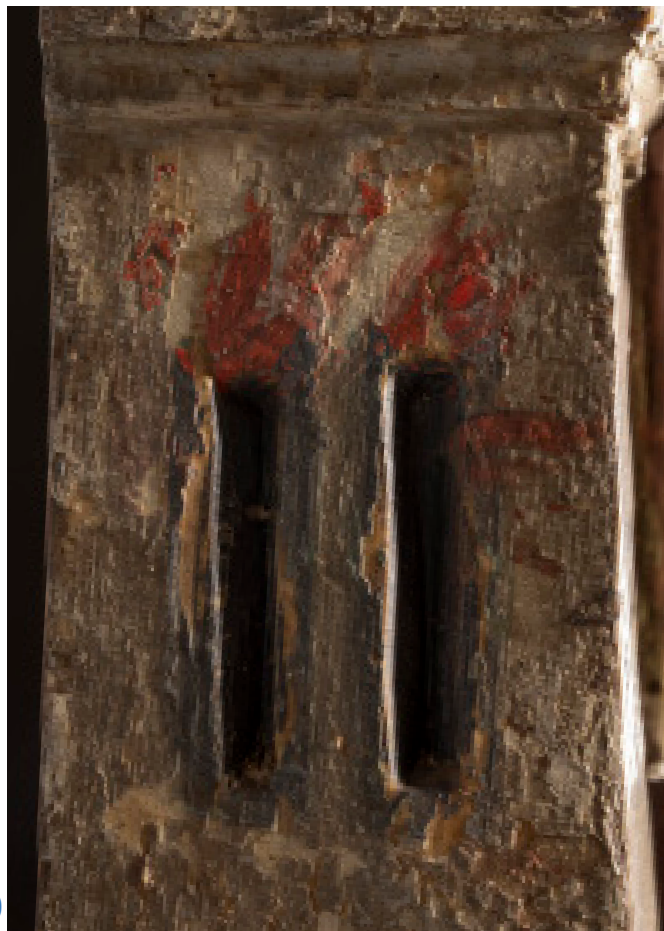
17

fotografie v rozptýleném světle
- detail zaplísňené části

18

19

20

fotografie v rozptýleném světle a bočním razantním osvětlení
- detail ztráty barevné vrstvy a tuškou napsaného čísla

21

fotografie v rozptýleném světle
- detail zdegradovaného stříbra s tzv. přehozky

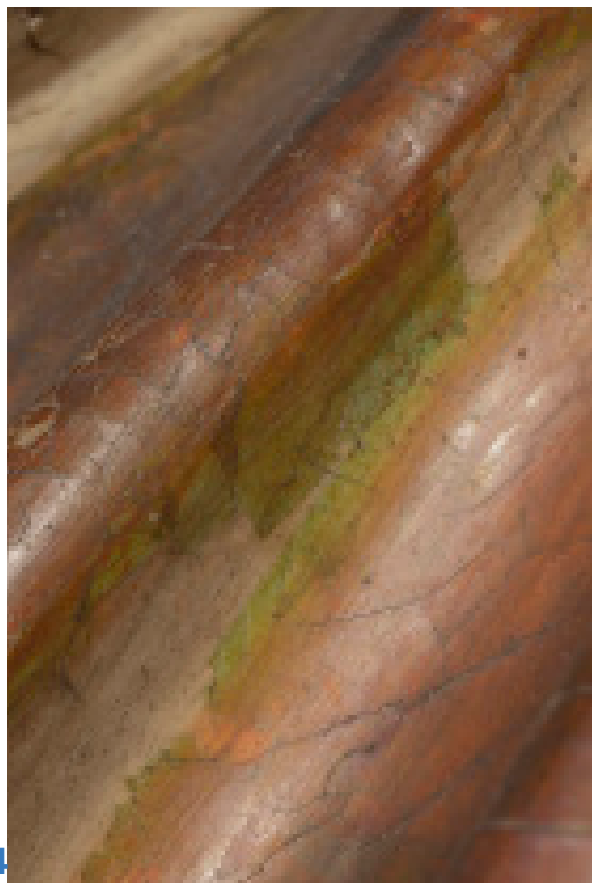
22

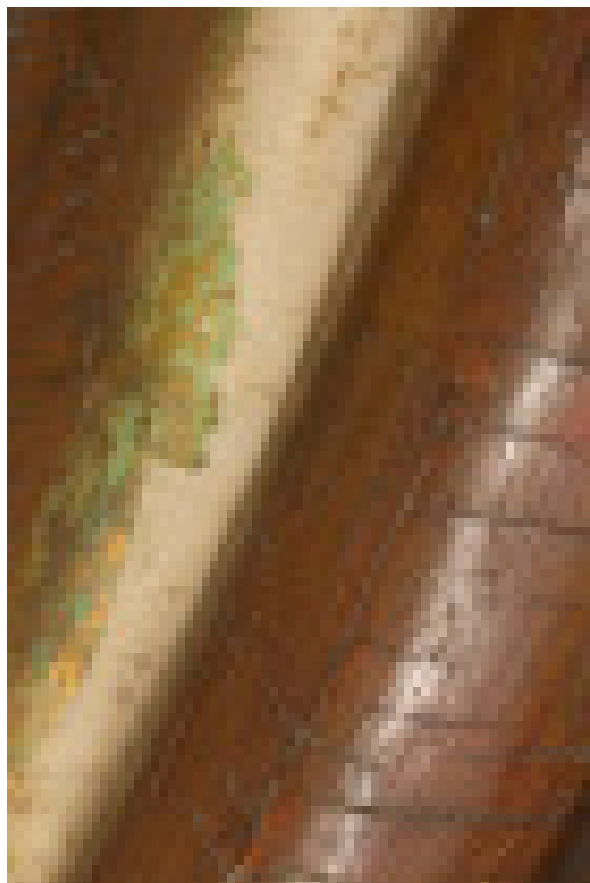
23

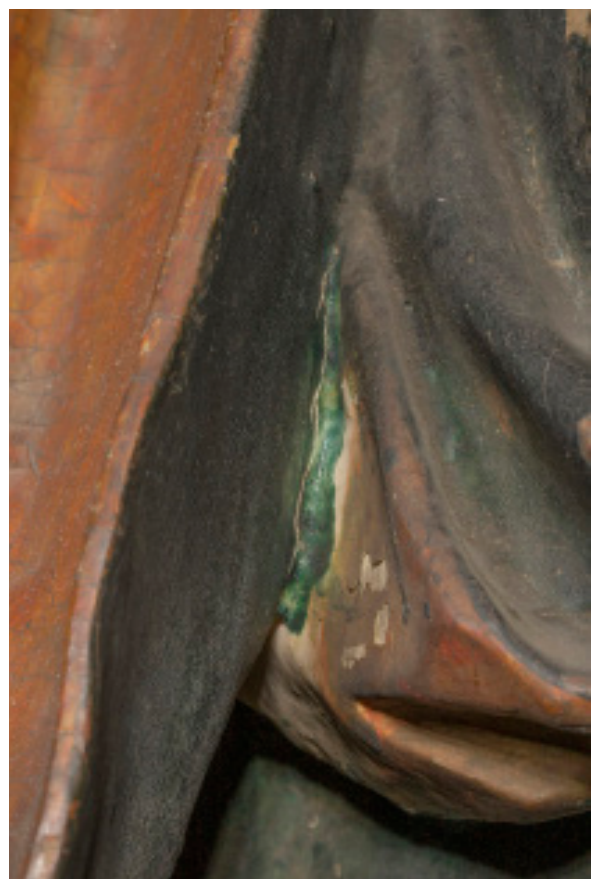
fotografie v rozptýleném světle
- detail tmeléné části

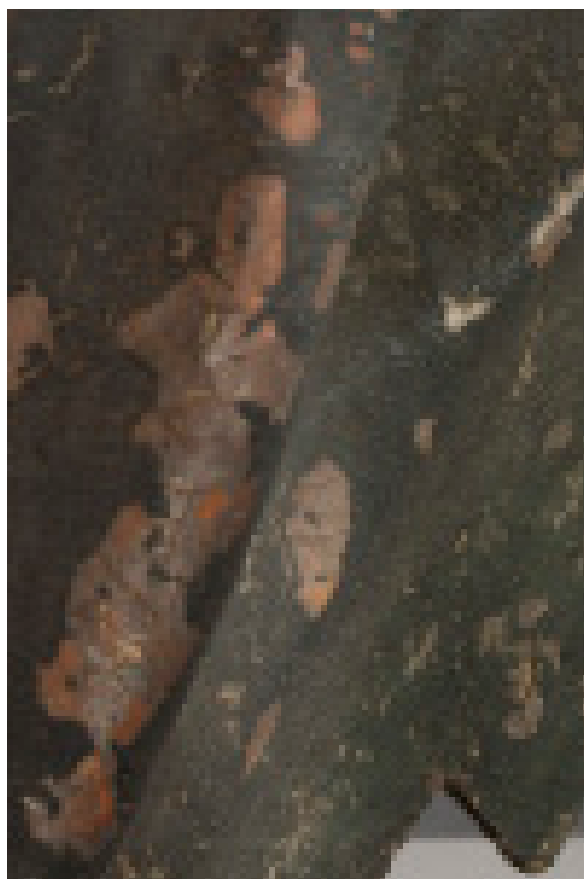
24

25

26

27

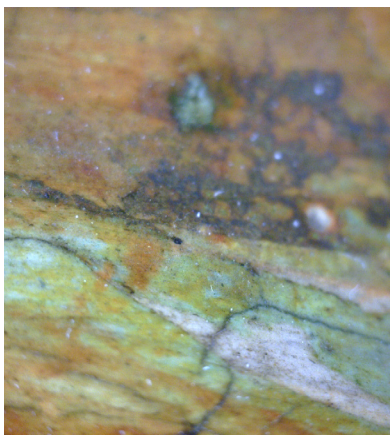
fotografie v rozptýleném světle
- detaily polychromie (zezelenalé zlata, modrá lazura, odhalené stříbro)

1

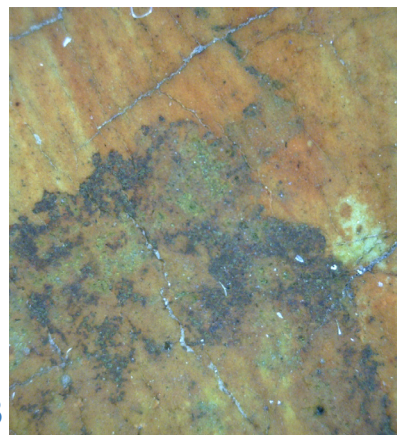
modrá lazura

2

zezelenalé zlato

3

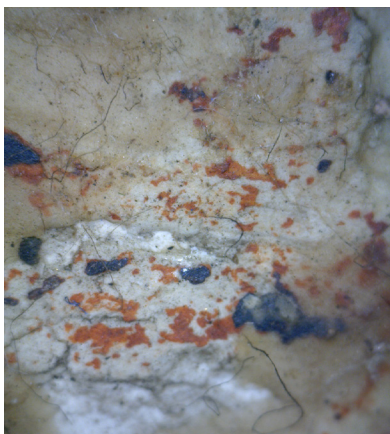

4

zbytku kovu

5

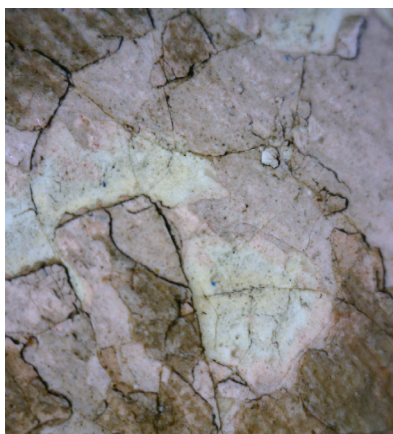
zbytky původní polychromie

6

plátěné vyztužení

7

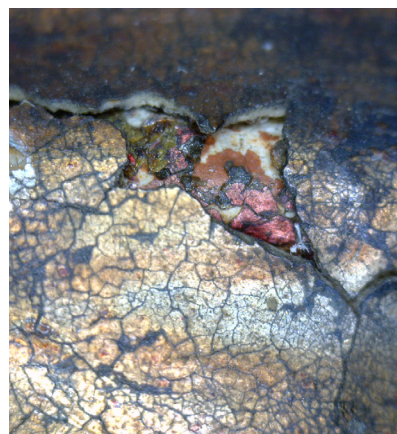
inkarnát

8

plíseň

9

odkrytá původní vrstva

10

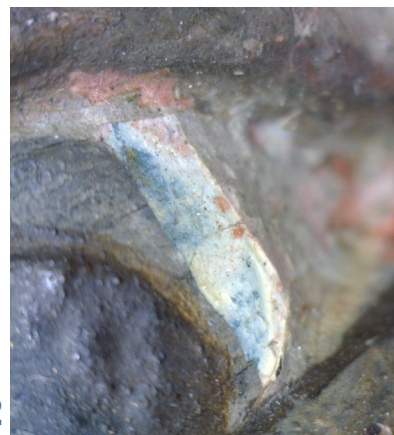

inkarnát ruky

11

12

odhalená modrá vrstva

13

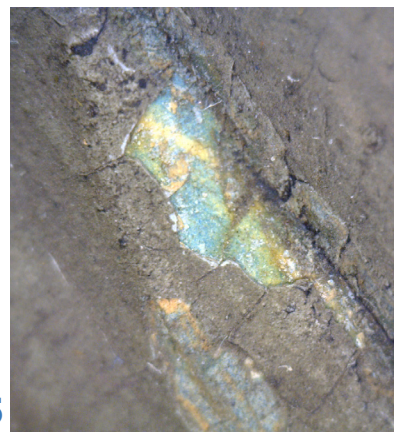
odhalená světlá vrstva
(vlasy)

14

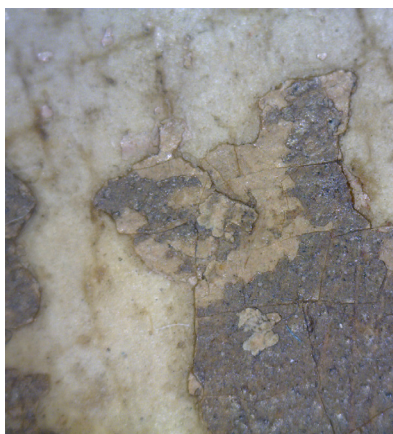

odhalená světlá vrstva
(vědro)

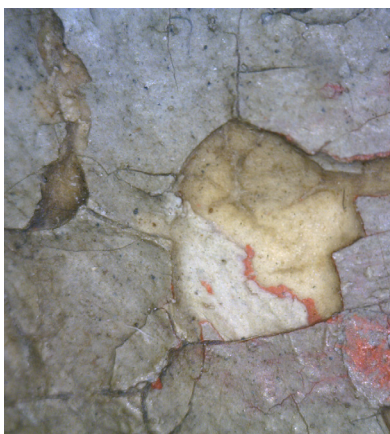
15

16

17

18

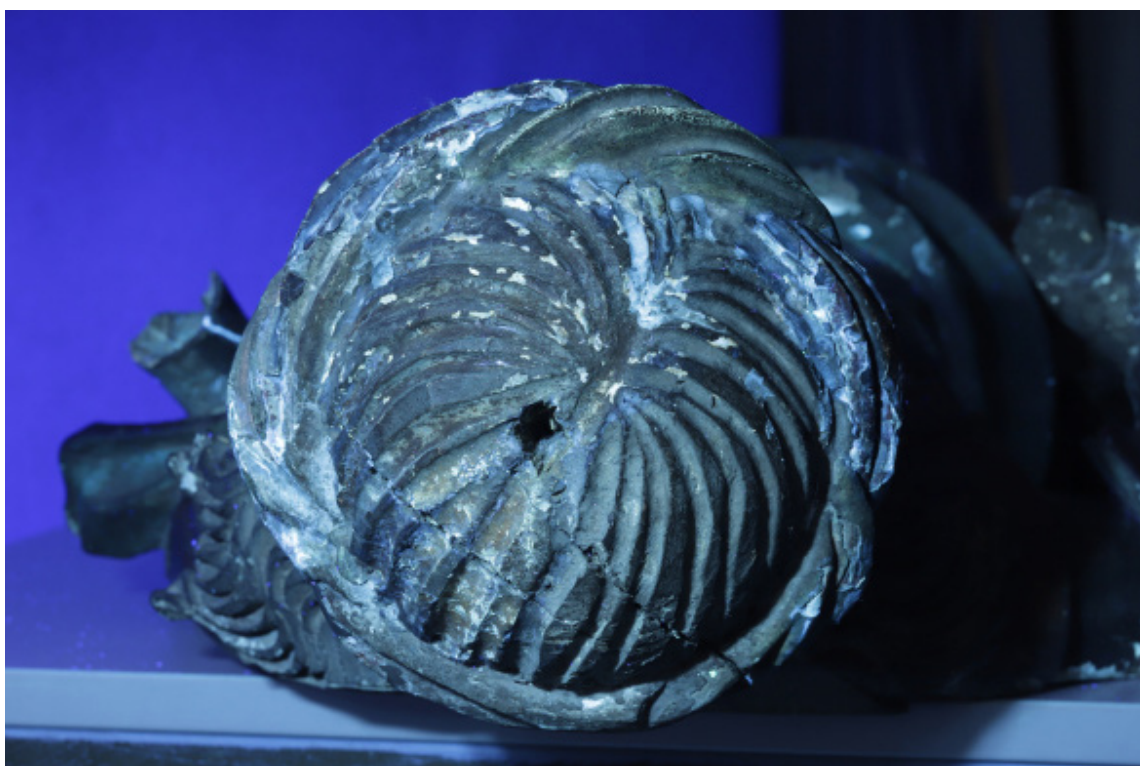
zakreslení částí s odebranými vzorky

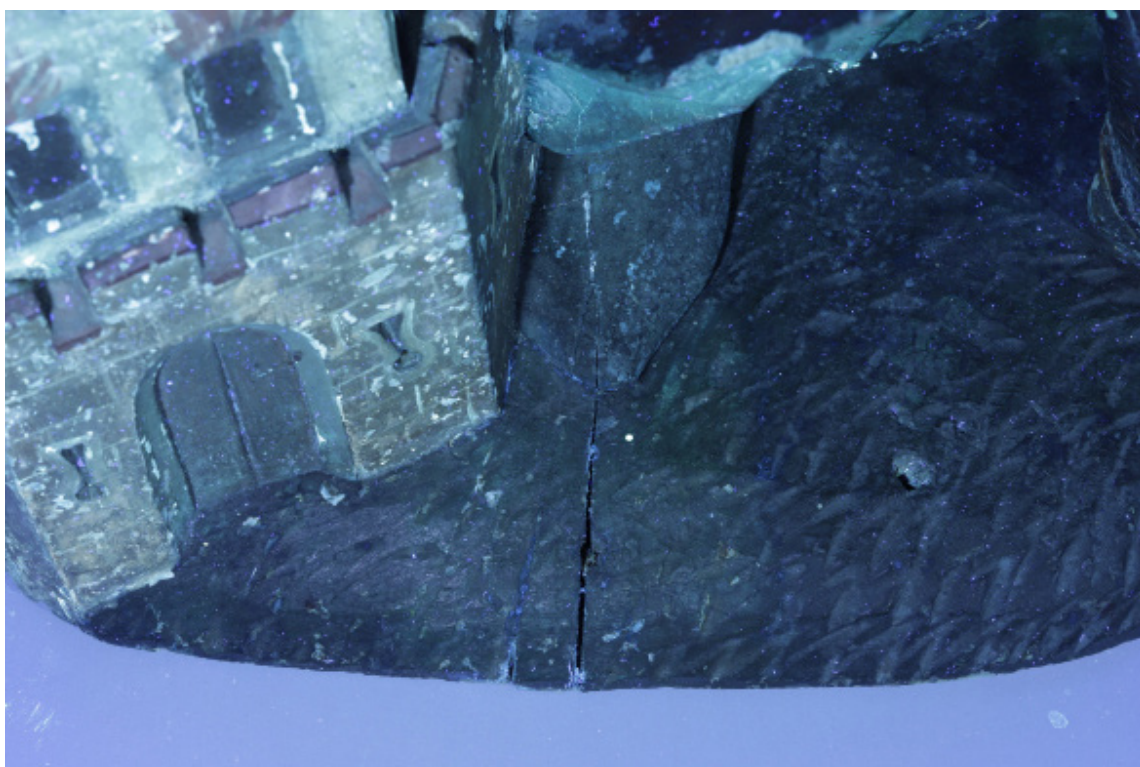
Sondáž rozpustnosti nečistot

Sondáž rozpustnosti nečistot

Sondáž rozpustnosti nečistot

Sondáž rozpustnosti nečistot

Odstraňování klišu zavlhčením agarovým plátkem

Lepení vyštíplého rukávu

Ztenčování voskové vrstvy v defektech pomocí horkovzdušné pistole a vatičky

tmelení praskliny arbocelem v klucelu H

mechanické odstraňování tzv. suchou cestounečistot